

Foredrag i Oslo Militære Samfund

mandag 8. Februar 2010

Ved

Generalmajor Per Sverre Opedal
Generalinspektør i Hæren

"Å bygge en Hær"

Deres Majestet, Statsråd, Generaler, Admiraler, damer og herrer.

Vi er et land i dyp fred. Inger ser noe særlig farlig i horisonten. Verken terrorisme eller finanskriser har bitt spesielt kraftig på oss.

Vi kan vel egentlig bare legge ned Hæren. Outsource jobben til Garden til et vaktelskap. Samme med grensevakta – vi beholder Forsvarets Spesialkommando som passer på olje og gass – det holder. Eller kan vi det?

Jeg bodde i USA i 2001. For innbyggerne i USA var det dyp fred. 11. september. Ingen visste noe. Fire fly – to på Manhattan – Pentagon og Pennsylvania. Alle sa "Vi er angrepet" men ingen hadde peiling på hva som skjedde – til og med i Camp Lejune der jeg bodde. Hva skjedde et par dager etterpå? Det var National Guard – soldater med rifla under armen og flagget på skulderen på alle flyplasser og sentrale knutepunkt i hele USA. Hvorfor? Fordi plattformene – systemene – teknologien - kan ikke gi folk trygghet! Det er det kun soldaten som kan. Mennesket.

Når krigen, krisen eller usikkerheten kommer – så kommer behovet for soldaten. Konflikter kan oppstå og utkjempes hvor som helst – men de løses på land – mellom mennesker.

Mennesker er Hærens viktigste plattform.

Det er få – kanskje ingen - forsamlinger i Norge som har så mye kunnskap og innsikt i militære spørsmål som denne. Jeg kommer hit i dag for å dele mine synspunkt som sjef for Hæren.

I dag stiller jeg spørsmålet - Hvorfor trenger Norge en Hær?

Samfunnet betaler langt mer enn penger for det vi driver med.

Churchills ord om "blod, svette og tårer" er blitt en metafor som ofte brukes om hva noe koster. Dette er ikke en metafor i Hæren. Det er faktisk blod – svette - og tårer.

Norge er et flott land å bo i. En kombinasjon av bra folk, god forvaltning og flaks i form av store mengder hydrokarboner gjør at vi er i en situasjon som de fleste andre land på jorden bare kan drømme om.

Dette er en posisjon vi må forvalte med ydmykhet og respekt. Vi vil at barna våre skal ha de samme privilegiene som vi har.

Som en klok mann sa i en tale her i byen for ikke lenge siden:

"Krig, på et eller annet plan, har eksistert like lenge som menneskene. Krig var måten stammer, og senere sivilisasjoner, fikk makt eller løste konflikter på. Det var en del av livet på samme måte som tørke eller sykdom..."

Fredsprisen til Obama var kontroversiell. Nobelforedraget hans, som sitatet er hentet fra, handlet mye om krig som en del av arbeidet for fred.

De fleste vil være enig.

Det er anledninger der krig ikke bare er moralsk forsvarlig - men faktisk påkrevd. Militære verktøy kan være gode verktøy for å bevare freden.

Før vi ser på status og utfordringer er det viktig å tenke på formålet.

Hvorfor trenger vi en hær?

Tradisjonelt er det militær makt som garanterer for befolkningens krav på området de bor i. Kontrollen over et landområde defineres av menneskers tilstedeværelse i området - og at en samlet politisk myndighet støtter og organiserer disse menneskene. I tider når det er utenkelig at kontrollen over landområdet skal bli utfordret er det ikke behov for landstyrker. Denne logikken er like innlysende som den er krevende. Utfordringen ligger i at man må forutse fremtiden. Vårt lands historie gir blandede erfaringer i så måte.

Oppløpet til andre verdenskrig er et katastrofalt eksempel på svak situasjonsforståelse og mangel på samsvar mellom politiske mål og militære tiltak.

Historien gir heldigvis også eksempler på langsiktig og vellykket strategi: Vardøhus festning markerte i 500 år rikets grense i nordøst - aldri utfordret av fremmede makter. Oppbyggingen av forsvaret bidro til den fredlige unionsoppløsningen i 1905. Unionsoppløsningen som gjorde Norge til en selvstendig nasjon. Forsvaret støttet nøytralitetspolitikken under første verdenskrig - og sørget for at vi gjennom NATO alliansen unngikk væpnet konflikt i den kalde krigen.

Forsvaret og Hæren har spilt forskjellige roller i alle disse eksemplene.

I samtlige av de vellykkede, har politiske og militære tiltak vært tilpasset utfordringene. Vi styrket og beholdt råderetten over landet vårt.

Med historien som bakteppe - la oss se på dagens situasjon. Hvilke fremtidige utfordringer står vi ovenfor?

Svaret på dette spørsmålet skal ligge i Langtidsplanen for Forsvaret. Analysen er nok kjent for de fleste her. La meg gjenta i korthet:

Det foreligger ingen sannsynlig trussel om invasjon for erobring av hele, eller større deler av landet vårt.

Det er uavklarte spørsmål i Nordområdene.

I dag gjelder det fiske, olje og gass-virksomhet.

I morgen kan det gjelde skipstrafikk og miljøforvaltning.

Det er også en betydelig usikkerhet i utviklingen - spesielt knyttet til Russland - men også andre forhold.

Ingen kan forutsi fremtiden med 100 % sikkerhet, men vi må etter beste evne forberede oss på det mest sannsynlige og gardere oss mot det verst tenkelige.

Hvilke nasjonale oppgaver medfører dette for Forsvaret generelt, og for Hæren spesielt?

Langtidsproposisjonen poengterer suverenitetshevdelse; - og å kunne forebygge og håndtere sikkerhetspolitiske episoder og kriser i Norge og områder vi ønsker å kontrollere.

Dokumentet sier lite om karakteren til disse mulige episodene og krisene, og ikke noe om hvordan de forutsettes håndtert. Overordnet er målet at vi må fremstå med en slik militær evne at ingen stat ser seg tjent med trusler eller angrep mot vårt territorium.

Sentralt i en slik evne står kapasitet til å forsvare, eventuelt gjenerobre og holde landområder. Begrensede områder med egne styrker, og hvis større angrep, i samarbeid med allierte.

Fjernleverte våpen - elektronisk krigføring - aksjoner mot fiendtlige forsyningslinjer og så videre - vil være avgjørende støttefunksjoner for å lykkes. De erstatter ikke styrkene på bakken som uttrykk for faktisk politisk kontroll.

Viktigst av alt: Trygghet for menneskene. Soldater gir trygghet til mennesker hvis krisen, krigen eller annen usikkerhet kommer. Her ligger svaret på mitt innledende spørsmål: Derfor trenger vi en hær.

Som sjef for Hæren er det min jobb å bygge Hæren, og gjennom det gi Norge et best mulig Forsvar. Prosjektet, som står skrevet i min gjennomføringsplan, er å sikre den Hæren vi har – øke der vi har mulighet – og modernisere organisasjonen til å møte de utfordringene vi både står oppe i - og de som kan komme.

Det skal handle om hvordan Hæren bygges opp – en hær som er ryggraden i et troverdig forsvar – i dag - og i fremtiden. En hær av mennesker.

Først, den Hæren som står i dag må sikres. Vi er på et tippunkt der vi ikke kan bli mindre. For få år siden var vi i fritt fall mot avvikling. Det sliter vi fortsatt med i dag. For eksempel å stoppe inntaket på Krigsskolen i 2005 var ingen god ide men en nødvendighet for å nå reduksjonsmål.

Når jeg skal fortelle om mitt prosjekt med å bygge Hæren, er det nødvendig å si litt om handlingsrommet jeg har også. Strukturen er vedtatt i Stortinget. Det materiellet vi kjøper er med oss i årtier - og vi løser oppdrag hver dag - uten mulighet til å ta pause. Jeg starter ikke med blanke ark.

Hæren er som en stor slektsgård. Arven preger oss på godt og vondt. Det er en forventning om at jeg skal ta vare på det tidligere generasjoner har bygget opp, samtidig som jeg gjør grep for at Hæren fortsatt skal være relevant i fremtiden. Det er gjort mye godt. Rena har blitt en leir i verdensklasse. Nybygging og renovasjon på Setermoen. Vi er godt i gang på Skjold. På flere områder står Hæren frem solid, med en kvalitet vi kan være stolte av. Andre steder er det behov for renovasjon.

Det er de folkevalgte som bestemmer utviklingen.

I den siste langtidsproposisjonen anbefalte regjeringen - og Stortinget bestemte - en struktur for Hæren med en litt høyere ambisjon enn Forsvarssjefens anbefaling. Den planen som nå ligger for Hæren er god. Det er både Forsvarssjefen og jeg enige om. - Forholdene skulle ligge til rette for en liten Hær - i balanse i forhold til oppgaver og ressurser.

Hæren har en planlagt økning på 600 friske årsverk i planperioden frem til 2012. Hærens grunnstruktur, med tilhørende strukturelementer er bestemt - årsverkene likeledes. Jeg vil fylle den med kompetente personer, materiell, trening, øving og eiendom bygg og anlegg. Hæren kan ikke masseprodusere like enheter. Hver avdeling er unik. I Hæren finner vi profesjonelle miljøer som Etterretningsbataljonen, Telemark bataljon og Forsvarets Spesialkommando, for å nevne noen få. Møysommelig bygget opp og klare på brannstasjonen – for å bruke Forsvarssjefens uttrykk. Vi driver en svært kompetansekrevede organisasjon.

Hæren løser oppdrag hver dag. Schengens yttergrense, Kongevakt og kontinuerlig oppdrag i utlandet legger bånd på en stor del av organisasjonen.

Hva er så igjen til forsvaret av vårt eget territorium? Heimevernet er trent og utstyrt for overvåkning, vakthold og sikring av statiske objekter. Hæren er styrken som skal kjempe tilbake en eventuell fiende.

Brigaden er Norges viktigste kampavdeling. Det er de samme lederne - på rundgang - som utdanner de vernepliktige, videreutvikler avdelingen og stiller grunnstammen for operasjoner ute. Når de er ute er det huller i organisasjonen hjemme.

Det er ikke en del av mitt handlingsrom å bestemme størrelsen av drifts- eller investeringsbudsjettet til Hæren. Skal jeg nå dit jeg har fått ordre om - forutsetter det finansiering.

Den offentlige debatten om forsvars- og sikkerhetspolitikk er ikke bred i norske medier. I den grad debatten går - er den som oftest redusert til en ideologisk "stillingskrig" om Norge skal delta i Afghanistan eller ikke.

I løpet av det siste året har det imidlertid også vært ført en begrenset debatt om soldaten og soldatyrket.

Jeg finner denne debatten viktig og riktig. Norge har gått fra en mobiliseringshær til en innsatshær. Våre soldater er i skarpe operasjoner daglig – og de holder mål. De er gode soldater.

Det hender at de dreper og at de blir drept.

Åpenhet er avgjørende for å opprettholde et godt forsvar. Folk må forstå hva som står på spill og hvordan virkeligheten ser ut.

Hvis diskusjonen hjemme ikke har ord og vendinger i seg som passer situasjonen ute - har vi et alvorlig problem. Folket hjemme tar ikke virkeligheten inn over seg, og soldatene føler seg fremmede når de kommer hjem. Krig og strid er brutalt. Det er en forutsetning i demokratiet at folket er klar over hva som gjøres - og hvorfor.

Det er folket - gjennom de folkevalgte - som bestemmer hvilke oppdrag de militære skal løse. Lever ikke soldatene og befolkningen i samme virkelighet har vi et demokratisk problem.

(Det er et stort tankekors for meg at det er mer akseptabelt i dag å bruke krigens vokabular på idrettsarenaen - fremfor når vi snakker om våre militære styrker. Håndballandslaget skal "kjempe til siste mann", man angriper og "ofrer for laget". Skyter fienden i senk. Vinnerne er helter og det er legitimt å veive med norske flagg.)

Jeg oppfordrer derfor mine soldater til og åpent å dele både sine historier og synspunkter. Et eksempel er kaptein Øyvind berg – som i 30 minutter på NRK satte ord på sine erfaringer fra Afghanistan.

Med unntak av forhold som setter operasjoner eller personer i fare, er det ingenting som ikke tåler en diskusjon i det offentlige rom.

Vurderingene vi gjør, avgjørelsene vi tar og forståelsen for det som gjøres - blir bedre med en opplyst diskusjon der det er takhøyde for forskjellige meninger.

Det å snakke til over en halv million seere – slik kaptein Berg gjorde – utgjør en forskjell. Det er mye som står på spill når Hæren blir engasjert. Hærens bidrag i operasjoner bør derfor alltid være sikkerhetspolitisk viktig for Norge.

Begrunnelsen for - og bruken av - våre hæravdelinger er alltid et demokratisk ansvar. Hvordan styrkene fra Hæren skal organiseres, utrustes og trenes er mitt ansvar.

I Hæren utdanner vi soldatene til å bruke alle maktmidler om nødvendig. Oppdraget kommer først – også foran egen sikkerhet når det kreves. Motivasjonen kommer fra å sikre verdier og verne interesser for folk og stat, - løse oppdrag og mestre de vanskeligste utfordringene som finnes.

Å være soldat er en profesjon - et yrke med en identitet i tillegg.
Vi trener for strid med vilje til seier. Å være nest best i en trefning kan bety at du er død.

Målet for vår profesjon er å kunne seire i den særdeles krevende situasjonen krig er - verken mer eller mindre. Klarer vi det, klarer vi det som er mindre utfordrende også. Soldaten må være villig til å risikere sitt eget liv - må kunne vise nok kontrollert aggresjon til å løse oppdrag uten tanke på seg selv. Offiserene må lede sine soldater i aller første rekke. Derfor trener vi med store påkjenninger - fysisk og psykisk for å kunne klare dette når det virkelig gjelder.

Denne profesjonen er ikke sivil. Den er militær. Fremmed for de fleste i Norge i dag.

Vår profesjonskultur er soldatkulturen - krigerkulturen.

Her er kaptein Bergs definisjon av krigerkultur:

[...det betyr at du kan stå inne for det du driver med, at du har forankring, det at du er stolt av yrket, at du er trent for det du skal drive med og at du faktisk... Du vet at du er god med det du driver med.]

Også blant soldatene er det uenighet om krigerkultur er et riktig ord å bruke på holdningene og opplevelsene som binder oss sammen. Krigen er en svært liten del av virkeligheten - også for oss som tjenestegjør i forsvaret. Men i bunn ligger kravet - at når det virkelig gjelder - gjør vi det som kreves for å vinne. - Selv om det innebærer ekstreme handlinger.

Krigerkulturen er forskjellig fra kulturen i det sivile samfunnet. Det må samfunnet akseptere og støtte hvis man skal ha et Forsvar som kan vinne striden.

En seiersjubel - som ønskes velkommen på håndballbanen - burde ikke forundre oss når våre soldater vinner i en eksistensiell kamp - der det å tape har langt alvorligere konsekvenser enn ikke å komme til VM-finalen.

Jeg ble glad da forsvarsministeren nektet å sensurere en av mine soldater som utrykte glede - da hans makker fikk inn en fulltreffer mot en som skjøt på dem. Etter å ha blitt tatt i bakhold skulle det bare mangle om er ikke er lov å være begeistret når man vinner. - I en kamp på liv og død.

Jeg sier absolutt ikke at vi bortenfor slagmarken skal juble når liv tas. Det jeg sier er at vi må forstå dem som er oppe i det. Det som burde debatteres - er om både det vi ofrer og oppnår - på vegne av nasjonen - burde høste mer anerkjennelse og respekt i samfunnet enn det gjør i dag.

I krigerkulturen står godt lederskap sentralt. Lederskap utøves i hele Hæren og formes først og fremst gjennom karakterbygging og erfaring. Sentralt i karakterbyggingen står verdier.

En sunn krigerkultur er forankret i samfunnet og i riktige verdier.
Hærens verdier er respekt, ansvar og mot.

Så til neste punkt.

Hæren har også fått ordre av Stortinget via Forsvarssjefen om å øke. Det er ingen overraskelse at jeg støtter den beslutningen fullt ut. Det er en god plan som er lagt for utviklingen av Hæren. Som generalinspektør er det min jobb - innenfor mitt handlingsrom - å omsette denne planen til resultater.

Hæren har igjen en brigade i dag. En av de største kommunikasjonsutfordringene jeg har som GIH er å forklare omverdenen hvorfor det er avgjørende å opprettholde brigadenivået i en moderne Hær.

Brigaden er, som kampflyvåpenet og fregattene, en hjørnestein i et moderne Forsvar.

Alle moderne konflikter har blitt avgjort på landjorden - eller ved trusselen om bruk av landmakt. Derfor er evnen til å utøve landmakt avgjørende viktig. En strid kan kjempes mellom plattformer til sjøs eller i luften, men freden vinnes nesten uten unntak mellom mennesker på landjorda.

Det som kjennetegner landmakt og en effektiv Hær, er fleksibilitet og tilpassningsevne til å løse svært varierte oppgaver. På fagspråket kaller vi dette taktisk samvirke i hele spekteret av kapabiliteter. Brigaden er forutsetningen for at Norge fortsatt kan gjøre dette.

I tillegg er brigadenivået forutsetningen for og løpende kunne levere bataljonstridsgruppen - som vi gjør i Afghanistan i dag.

Brigaden sikrer også at Norge har kompetente folk til stillinger i allierte staber og hovedkvarter. Dette er nødvendig for at Norge skal kunne samarbeide fullverdig og øve innflytelse sammen med våre allierte.

Å ha en Hær uten en Brigade vil være som å ha et sjøforsvar uten fregatter eller et luftforsvar uten kampfly.

George Bush gjorde som hauken Rumsfeld anbefalte og gikk inn i Irak med omtrent halvparten av det antallet soldater de militære lederne anbefalte. Overlegen teknologi og slagkraft, "Shock and Awe" var slagordet. Iraks forsvar var nedkjempet på noen korte uker. Freden viste seg imidlertid vanskelig å oppnå.

Fredsprisvinneren Obama øker antallet soldater i Afghanistan for å forsøke å vinne ikke bare krigen - men også freden.

En brigade betyr mellom fire til seks tusen soldater.

Størrelse er en kvalitet i seg selv. Støvler på bakken - "boots on the ground" - er avgjørende i enhver konflikt. For få soldater på bakken – færre øyne og ører - øker sannsynligheten for feilbombing og drap av sivile eller egne styrker. Hæren må også ha evne til utholdenhet, særlig i forhold til operasjoner i utlandet.

Brigaden er minstemålet for en meningsfull Hær. I dag inneholder den kapasiteter trent for oppdrag nasjonalt og for NATO, EU og FN.

For å kunne drive konvensjonelt forsvar av Norge, må bemanningen økes og avdelingene utrustes i tråd med den politiske målsettingen, slik som den fremgår i Sttingsproposisjon 48. Intensjonen om å styrke Hæren er like velkommen som den er nødvendig.

Det tar over femten år å utdanne en dyktig bataljonssjef. Det er en investering i mennesker når vi tar opp kadetter på krigsskolen. Gevinst – eller utbytte - kommer så lenge kadetten jobber i Forsvaret.

Gevinsten øker i verdi etter hvert som han eller hun kan løse stadig større oppgaver.

Vi har allerede et etterslep i forhold til planen. Jeg kan ikke øke antall årsverk i 2010. Tettes ikke dette gapet - må jeg prioritere der jeg kan. Det vil kunne bli reduksjoner i volumet - kvaliteten på mange avdelinger vil stagnere på grunn av mindre trening og øving enn det lave nivå vi ligger på i dag.

Jeg registrer at de tillitsvalgte også er opptatt av dette.

Årsverk er en benevnelse som brukes i budsjett og planverk – men det er viktig å huske at det er mennesker det er snakk om. Færre soldater enn planlagt.

Så til mitt tredje poeng – modernisere.

Like sikkert som at voldelige konflikter ikke kommer til å forsvinne - er det at forutsetningene for, og hvordan disse konfliktene utkjempes - er i kontinuerlig endring. Et relevant forsvar og en relevant Hær må derfor modernisere.

Jeg vil kort nevne noen av de sentrale trendene som legger forutsetningene for moderniseringen av Hæren.

Våre motstandere vil bruke både konvensjonelle og teknologiske mottiltak. Dette vil begrense vår evne til å oppnå overlegenhet.

De vil forsøke å nøytralisere fordeler som kommunikasjonsteknologi – overvåkning - langdistanse presisjonsild - pansring og mobilitet gir oss.

De vil tilpasse seg og lære basert på det de observerer at vi gjør i dag. Vi vil stå overfor nye og uforutsette trusler. Et eksempel på dette er hvordan opprørerne i Irak utviklet ordinære veibomber til relativt avanserte veibomber. Disse bombene kan trenge igjennom pansrede kjøretøy. Kunnskapen spredte seg til Afghanistan – med dødelige konsekvenser. Pansring er ikke lenger en garanti for at du overlever på patrulje. Fienden utvikler seg og operasjonsmønsteret vårt må endres. Dette skjer kontinuerlig.

Nettverkene vi bruker vil sjelden kunne oppnå fullstendig informasjonsoverlegenhet og er sårbare for angrep.

Fremtiden er grunnleggende uforutsigbar. Landstyrkers viktigste kvalitet vil forbli at de er trent, utrustet og ledet på en måte som gjør dem i stand til å takle et bredt spekter av utfordringer – både utfordringer de har planlagt for og de totalt uventede. Vi må kort sagt være fleksible. I Afghanistan blir vi minnet om dette hver dag.

Ny teknologi er viktig, men er ikke avgjørende alene. At styrkene kan takle nye og uventede situasjoner er viktigere enn å ha siste teknologiske skrik.

Landstyrker må ha tilstrekkelig volum for å kunne vinne. Vi er avhengige av å ha nok folk. De militære kjernefunksjonene beskyttelse, ildkraft og mobilitet kan ikke uten videre erstattes med hurtighet og presisjon. Vi trenger mennesker med kunnskap, motivasjon og tilpassningsevne.

Landmakten står foran store utfordringer. I dyp fred har nasjoner en tendens til å fokusere på plattformer. Plattformer som har industrimessige konsekvenser. Det militær-industrielle kompleks påvirker. Arbeidsplasser. Industri. Nasjonal kompetanse. Når uroen kommer er det soldaten som trer fram i folks bevissthet. Soldaten som gir trygghet til menneskene.

Innsikter kan ikke trylles frem fra skrivebordet gjennom enkle vurderinger. Kunnskap om den type komplekse sammenhenger det her er tale om, kan bare bringes til veie gjennom forskning og erfaringer.

Forskningsbasert kunnskap kan gi oss mange svar. Jeg venter med stor spenning på Landmaktstudien som er satt i gang på Forsvarets Forsknings Institutt.

Bare gjennom systematiske studier er det mulig å vite hva som er den totale effekten av å inkludere, eller kutte, enkeltkapasiteter.

Hva er eksempelvis betydningen av luftvern i Hærens avdelinger? Internasjonalt er luftvern et av kriteriene i definisjonen av en Hær. Norge har det ikke.

Det er tatt noen gode valg med tanke på investeringer til Forsvaret. Vi trenger fregattene og kampflyene. Dette er pilarer i forsvaret av landet. Kampfly er både viktig og dyrt. De store prosjektene er så tunge at Hæren må stille seg i rekken i moderniseringen.

De gode nyhetene for Hæren er at vi skal oppgradere og utvide CV90-flåten slik at vi får en komplett og oppgradert middelstung klasse pansrede beltekjøretøy.

Hæren får styrket sin oppklaringskapasitet betydelig med beltegående og hjulgående, stridsoppklaringsssystemer. Disse vognene vil fungere som nav i et system av sensorer både på bakken og i luften.

Hæren vil få erstattet sine aldrende artilleriskyts med nye ARCHER haubitsers. Dette er et samarbeidsprosjekt med Sverige.

Ved den siste langtidsproposisjonen for Forsvaret besluttet Stortinget å opprettholde 3 manøverbataljoner i Hæren. To skulle være mekaniserte og en skulle være motorisert og lettere oppsatt. Det ble ikke eksplisitt planlagt med investeringer for den tredje bataljonen.

Vi i ferd med å anskaffe 170 IVECO kjøretøy, samt å gjøre små oppdateringer på våre SISU, PATRIA-vogner 113 vogner.

Det er behov for materiell - til bruk i operasjonene - til bruk i trening av kommende kontingenter - til en manøverbataljon og til reserve.

Hærens knyttneve er stridsvognsystemet.

Stridsvognene er det kraftigste kampsystemet til Hæren – kjernen i å kunne ta, slå og holde. Det er særdeles viktig for Hæren at denne klassen blir fornyet skal ha denne kapasiteten i fremtiden.

(Personell)

I en moderne, norsk hær er det viktig å beholde kompetanse og profesjonalitet, samtidig som man utnytter mulighetene til forankring og bredde som ligger i verneplikten. Vi vil også sikre at Hæren bruker de vernepliktige på en måte som gagnar både de som er inne og oss som organisasjon-

Vi har gode resultater fra avdelingsbefalsordningen - og jeg ser på mulighetene for videreutvikling av denne mot et spesialistbefalskorps eller et sersjantskorps. Hensynet til lederskap, kompetanse og erfaring på grunnplanet peker ganske entydig i retning av et slikt korps. Korpsset bør ha et eget utdannings – karriere – grad – og lønssystem. For å bevare kompetansen lengst mulig er en hærreserve veien å gå - uten å øke kostnadene for mye. Det er ikke snakk om å opprette nye mob-avdelinger, men knytte reserver til eksisterende avdelinger.

Jeg ser også med glede på samarbeidet med Nederland – Army Cooperation Initiative – som et tiltak under utvikling og som gir oss stor verdi på flere måter – ikke minst på kompetansesiden.

Å være veteran er en styrke. Både for den enkelte og for samfunnet. Mennesker som har vært villige til å ta både personlig risiko og påkjenninger.

De gir norske borgerne – gjennom sine folkevalgte - mulighet til å bidra til å løse verdenssamfunnets oppgaver. At et samfunn har veteraner er et privilegium.

Veteraner er ikke ofre. Veteraner er ikke nødvendigvis svake, skadde, eller ødelagte. De fleste er vanlige mennesker med verdifulle erfaringer. Erfaringer resten av samfunnet har godt av å høre på og lære av.

Hæren produserer hvert år nye veteraner.

Samfunnet må sette pris på og verdsette disse menneskene. Også de som har ofret ekstra mye - og bærer dette med seg etter de kommer hjem.

Veteraner har familier. Familien betaler en dobbelt pris. Usikkerheten ved å ha sin kjære i en farlig operasjon. Det å være alene med snømåking - gressklipping eller barnehagehenting. Når hverdagens gjøremål må løses av en - og ikke to.

Hæren sender kontinuerlig ut soldater. Det er samme menneskene igjen og igjen. De fleste som jobber hos meg er derfor veteraner - i tillegg til å være soldater i aktiv tjeneste. (Tmbn 6 Afgh + 3 Balkan. Grenaderer. Militære sjef.)

Vi må ta med dette perspektivet også når vi planlegger strukturen og størrelsen på Hæren, og når de folkevalgte sier ja til internasjonale oppdrag.

Konsekvenser av å feile her, er misbruk av den viljen soldatene har til å ta disse påkjenningene.

Hæren tar sin del av ansvaret. Jeg har frem til sommeren 2010 etablert et prosjekt nettopp for ytterligere å rette fokuset mot veteranoppfølging. Jeg vil bli enda bedre til å ta vare på folkene våre.

Når det gjelder anerkjennelse har samfunnet utenfor Forsvaret et stort ansvar.

Det er ikke Forsvaret, men innbyggerne i det demokratiske Norge som sender soldater ut i operasjoner.

Når disse menneskene kommer tilbake, er de derfor et samfunnsansvar.

Jeg har i dag stilt spørsmålet om hvorfor vi har en Hær.

Jeg har forklart hva jeg mener skal til for å bygge om den Hæren vi har - til den Hæren vi har behov for. Som sjef for Hæren ser jeg på den viktigste jobben for meg i årene som kommer å sikre – øke – og modernisere – samtidig som vi hver dag skal løse oppdrag og delta i operasjoner. Det betyr videre omstilling.

Det ligger en god plan til grunn for utviklingen av Hæren. Den er jeg fornøyd med.

Utfordringen ligger i presset på de årlige driftsbudsjettene, og de langsiktige investeringene. Det er ingen liten utfordring. I 2010 har vi etterslep for å nå dit planen sier at vi skal.

Midt oppe i omstilling, modernisering og operasjoner er dette en meget krevende oppgave.

For Hæren handler det om å utstyre menneskene - ikke bemanne utstyret.

Hæren er mennesker. Vår virksomhet dreier seg fortsatt om dyktige soldater som jobber sammen - mot et felles mål - om å løse et oppdrag.

Du kan utkjempet krig med plattform, men du vinner freden med mennesker.

Takk for oppmerksomheten.